

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2553

11. เรื่อง รายงานผลการติดตามและเร่งรัดการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 รอบที่ 2

คณะรัฐมนตรีรับทราบรายงานผลการติดตามและเร่งรัดการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 รอบที่ 2 ตามที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการติดตามและเร่งรัดการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกรเสนอ ดังนี้

1. ผลการติดตาม และตรวจสอบในพื้นที่โดยใช้ข้อมูลรายงานและแผนที่พื้นที่ปลูกข้าว ปี 2552/53 รอบที่ 2 จากภาพถ่ายดาวเทียมของสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) เปรียบเทียบกับข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกร โดยให้ความสำคัญกับพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันระหว่างข้อมูลเปรียบเทียบเกินกว่าร้อยละ 20

2. ผลการตรวจติดตามของคณะอนุกรรมการติดตามผลการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกรในระดับพื้นที่

3. สรุปผลการดำเนินงาน โครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 รอบที่ 2

4. ข้อค้นพบ ปัญหาและข้อเสนอแนะ และมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการ ทั้งนี้ ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีรับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไปพิจารณาดำเนินการด้วย

การดำเนินการ

คณะกรรมการติดตามและเร่งรัดการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกรขอรายงานผลการดำเนินงาน และผลการตรวจติดตามของคณะอนุกรรมการติดตามผลการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกรในระดับพื้นที่ ระหว่างวันที่ 8-25 เมษายน 2553 สรุปได้ดังนี้

1. การเปรียบเทียบข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมกับข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกร คณะกรรมการติดตามและเร่งรัดการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกร ได้นำข้อมูลรายงานและแผนที่พื้นที่ปลูกข้าว ปี 2552/53 รอบที่ 2 ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก จำนวน 62 จังหวัด (ยกเว้นภาคใต้อยู่ระหว่างการสำรวจ) จากภาพถ่ายดาวเทียมของสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) : (สตอก.) เปรียบเทียบกับข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกร และได้แจ้งให้คณะอนุกรรมการติดตามผลการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกรในระดับพื้นที่ ใช้ข้อมูลดังกล่าวในการติดตามและตรวจสอบในพื้นที่ โดยให้ความสำคัญกับพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันระหว่างข้อมูลเปรียบเทียบเกินกว่าร้อยละ 20 ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวมีจังหวัดที่มีความแตกต่างเกินร้อยละ 20 จำนวนทั้งสิ้น 29 จังหวัด ในเบื้องต้นคณะอนุกรรมการฯ คณะที่ 4 ได้ลงไปตรวจสอบในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี และประจวบคีรีขันธ์ คณะที่ 11 ได้ลงไปตรวจสอบในพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร และนครสวรรค์ คณะที่ 12 ได้ลงไปตรวจสอบในพื้นที่จังหวัดตาก และคณะที่ 39 ได้ลงไปตรวจสอบในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี พบสาเหตุความคลาดเคลื่อนเกิดจาก

1) ช่วงเวลาการบินที่ภาพของ สตอก. อาจไม่ใช่ช่วงเวลาในการปลูกข้าวในบางพื้นที่

2) การถ่ายภาพเพื่อประเมินพื้นที่เพาะปลูกพืชแต่ละชนิด สมควรที่จะถ่ายภาพในฤดูเพาะปลูกและมีการเพาะปลูกเต็มพื้นที่แล้วเพื่อให้ได้ข้อมูลภาพถ่ายที่ตรงตามสภาพการเพาะปลูกพืชชนิดนั้นอย่างแท้จริง

คณะอนุกรรมการฯ คณะที่ 12 ได้มีมติให้จังหวัดตากตรวจสอบข้อมูลที่ทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนอีกครั้งหนึ่ง พร้อมกับขอให้จังหวัดสั่งการให้คณะกรรมการตรวจสอบระดับตำบลจัดทำบันทึกการตรวจสอบการสุ่มตรวจพื้นที่จริงร้อยละ 10 ของจำนวนแปลงที่มีการทำประชาคมไว้เป็นหลักฐานและตรวจสอบข้อมูลอื่น ๆ เพื่อใช้ประกอบในการติดตามผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ

ทั้งนี้ จักได้รวบรวมผลการตรวจสอบของคณะกรรมการคณะต่างๆ และรายงานให้ทราบในโอกาสต่อไป

2. รายงานผลการตรวจติดตามของคณะกรรมการติดตามผลการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกรในระดับพื้นที่ ช่วงที่สอง

2.1 สรุปรายงานผลการตรวจติดตาม คณะกรรมการติดตามฯ ได้ลงพื้นที่ติดตามช่วงที่สองเริ่มตั้งแต่เดือนเมษายน 2553 เป็นต้นไป โดยคณะกรรมการฯ คณะที่ 1-5 คณะที่ 8 คณะที่ 11 และคณะที่ 12 ซึ่งมีผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธานอนุกรรมการฯ ได้ติดตามในพื้นที่จังหวัดตราด นนทบุรี ปทุมธานี นครนายก ฉะเชิงเทรา สุพรรณบุรี ประจวบคีรีขันธ์ นครราชสีมา เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน กำแพงเพชร นครสวรรค์ ตาก และสุโขทัย คณะที่ 13 คณะที่ 14 คณะที่ 16 คณะที่ 17 และคณะที่ 20-24 โดยมีผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานอนุกรรมการฯ ได้ติดตามในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ชลบุรี ศรีสะเกษ สงขลา ขอนแก่น มหาสารคาม สุรินทร์ บุรีรัมย์ ชัยนาท ลำปาง มุกดาหาร กาญจนบุรี พังงา ภูเก็ต และปราจีนบุรี คณะที่ 28 คณะที่ 31 และคณะที่ 35 โดยมีผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานอนุกรรมการฯ ได้ติดตามในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี อ่างทอง สมุทรสาคร สมุทรสงคราม ชัยภูมิ และนครปฐม คณะที่ 36 คณะที่ 39 และคณะที่ 41 โดยมีผู้ตรวจราชการกระทรวงพาณิชย์ เป็นประธานอนุกรรมการฯ ได้ติดตามในพื้นที่จังหวัดพะเยา แพร่ อุตรดิตถ์ และสุราษฎร์ธานี

2.2 การสอบถามความเข้าใจและความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 รอบที่ 2 จากการที่คณะกรรมการฯ ได้ดำเนินการตรวจติดตามโครงการประกันรายได้เกษตรกร ช่วงที่สอง โดยมีการพบปะและสอบถามเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการประกันรายได้เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดต่างๆ รวม 25 จังหวัด 30 อำเภอ จำนวน 710 ราย พบว่า

- ความเข้าใจและความพึงพอใจในโครงการประกันรายได้ผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 รอบที่ 2 เกษตรกรส่วนใหญ่มีความเข้าใจในโครงการ จำนวน 582 ราย และไม่เข้าใจในโครงการ จำนวน 62 ราย มีความพึงพอใจต่อโครงการมาก จำนวน 258 ราย พึงพอใจปานกลาง จำนวน 282 ราย พึงพอใจน้อยและไม่พึงพอใจ จำนวน 147 ราย

- การทำประชาคม มีเกษตรกรเข้าร่วมทำประชาคม จำนวน 671 ราย ไม่เข้าร่วมทำประชาคม จำนวน 15 ราย เป็นผู้ที่ประชาคมคัดค้าน จำนวน 43 ราย ไม่ถูกคัดค้าน จำนวน 660 ราย และมีคณะกรรมการตรวจสอบระดับตำบลไปสู่ตรวจสอบในพื้นที่ จำนวน 454 ราย ไม่มีคณะกรรมการตรวจสอบระดับตำบลไปสู่ตรวจสอบในพื้นที่ จำนวน 213 ราย

3. ข้อค้นพบ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของคณะกรรมการติดตามและเร่งรัดการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกร และคณะกรรมการติดตามผลการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกรในระดับพื้นที่ มีดังนี้

3.1 ราคาตามเกณฑ์อ้างอิงสูงกว่าราคาที่โรงสีรับซื้อจริง
คณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ ควรเร่งพิจารณาปรับราคาเกณฑ์กลางอ้างอิงให้สะท้อนความเป็นจริงและใกล้เคียงกับราคาตลาดโดยเร็ว ควรมีตลาดกลางข้าวเปลือกหรือทำข้าวเอกชน เพื่อมาช่วยพัฒนาระบบกลไกตลาดข้าวเปลือกและดำเนินการควบคู่ไปกับการเปิดจุดตั้งโต๊ะรับซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรให้มากขึ้น โดยอาจต้องสร้างแรงจูงใจ โดยการให้สิทธิประโยชน์บางประการแก่โรงสีที่เข้าร่วมโครงการ เช่น ค่าอบข้าวเปลือก เป็นต้น นอกจากนี้ อาจให้สถาบันเกษตรกร เช่น โรงสีของสหกรณ์การเกษตร หรือตลาดของสหกรณ์การเกษตรที่ประกอบธุรกิจในการรับซื้อข้าว เข้ามามีส่วนร่วมในการตั้งจุดรับซื้อด้วย โดยอาจมีการปรับลดวงเงินค่าประกันกรณีที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งต่อมาคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติในคราวประชุมเมื่อวันที่ 26 เมษายน 2553 ได้มีมติเห็นชอบให้ปรับหลักเกณฑ์และวิธีการในการคำนวณเกณฑ์กลางอ้างอิงเพื่อให้สอดคล้องใกล้เคียงกับราคาที่เกษตรกรขายได้ในปัจจุบัน

3.2 การทำประชาคมและการสุ่มตรวจสอบพื้นที่ของ
คณะกรรมการตรวจสอบระดับตำบล ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ คู่มือ และการรายงาน
ผลการตรวจสอบ โดยจังหวัดเป็นผู้กำกับดูแลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบระดับ
ตำบลอย่างเคร่งครัด โดยกำหนดให้คณะกรรมการตรวจสอบระดับตำบล รายงานผลการตรวจสอบ
พื้นที่ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะประธานอนุกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติระดับจังหวัดทราบ
หลังจากสุ่มตรวจสอบพื้นที่เสร็จ (พร้อมบัญชีรายชื่อเกษตรกรที่ไปสุ่มตรวจสอบพื้นที่) ทั้งนี้ เพื่อ
เป็นประโยชน์ในการกำกับดูแลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบระดับตำบลให้ปฏิบัติ
หน้าที่โดยเคร่งครัด อันเป็นการป้องกันและป้องปรามการกระทำที่ไม่สุจริต

3.3 การใช้ข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมของสำนักงานพัฒนา
เทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) ในการเปรียบเทียบกับข้อมูลการขึ้น
ทะเบียนเกษตรกรและการทำประชาคมของเกษตรกรในพื้นที่ปลูกข้าว ปี 2552/53 รอบที่ 2 จากการ
ตรวจสอบติดตามของคณะอนุกรรมการฯ พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดยังไม่ได้รับทราบ
ข้อมูลดังกล่าว ซึ่งปัจจุบันโครงการฯ ได้ดำเนินการจัดทำประชาคมและออกใบรับรองให้เกษตรกร
แล้วเกินกว่าร้อยละ 90 ทำให้การใช้ประโยชน์ในข้อมูลอาจไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ดังนั้นใน
การดำเนินโครงการระยะต่อไปหากมีการใช้ข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม ควรเร่งดำเนินการจัดทำข้อมูล
การแปลงผลจากภาพถ่ายดาวเทียมส่งให้จังหวัดต่าง ๆ เพื่อคณะกรรมการตรวจสอบระดับตำบลใช้
ประโยชน์ในช่วงการจัดทำประชาคม และสุ่มตรวจสอบพื้นที่จริง

3.4 ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ตามมติคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อ
วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2553 เห็นชอบยืนยันการกำหนดผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของข้าวแต่ละชนิด ราย
จังหวัด ตามที่คณะอนุกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติด้านการผลิตได้ทบทวนแล้ว แต่จากการติดตาม
ของคณะอนุกรรมการฯ ได้ติดตามในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์พบว่า เกษตรกร จำนวน 3,600 ราย ปลูก
ข้าวพันธุ์ปทุมธานี 1 ซึ่งคณะอนุกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติด้านการผลิตมิได้ระบุผลผลิตเฉลี่ย
ต่อไร่ไว้ เกษตรกรเกรงว่าจะไม่สามารถเข้าร่วมโครงการได้ กรณีดังกล่าวจังหวัดได้ทำหนังสือ
หารือไปยังคณะอนุกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติด้านการผลิตแล้ว แต่ยังไม่ได้รับแจ้งผลการ
พิจารณาจากคณะอนุกรรมการฯ แต่อย่างใด นอกจากนี้ ควรมีการทบทวนการกำหนดพื้นที่ผลผลิต
เฉลี่ยต่อไร่ในการปลูกข้าวในพื้นที่จังหวัดที่ต่ำกว่าความเป็นจริงให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงอย่าง
น้อยควรกำหนดเกณฑ์ผลผลิตต่อไร่ของจังหวัดไม่น้อยกว่าผลผลิตต่อไร่ระดับภาค

3.5 ด้านการชลประทาน การจัดส่งน้ำของชลประทานล่าช้า ทำ
ให้เกษตรกรเพาะปลูกล่าช้า และมีผลกระทบต่อ การขึ้นทะเบียนเกษตรกร ควรมีการจัดระบบการ
จัดสรรน้ำให้เหมาะสมกับฤดูกาลทำนาของเกษตรกร

3.6 การพัฒนากระบวนการส่งออกข้าวไปต่างประเทศ ควรมุ่งเน้น
การส่งเสริมการผลิตข้าวให้มีคุณภาพที่ได้มาตรฐาน รวมทั้งส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การลดต้นทุน
การผลิตข้าว เพื่อให้สามารถแข่งขันกับตลาดต่างประเทศ ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันที่ดีแก่
เกษตรกรในระยะยาวโดยไม่ต้องอาศัยโครงการประกันรายได้เกษตรกรหรือโครงการรับจำนำ
ข้าวเปลือกเพื่อช่วยเกษตรกร

3.7 การส่งเสริมการปลูกข้าวที่มีความต้านทานต่อโรค ปัจจุบัน
พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกข้าวส่วนใหญ่มักประสบปัญหาโรคเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ซึ่งมีผลทำให้
ผลผลิตและคุณภาพข้าวตกต่ำลงทำให้เกษตรกรได้รับความเดือดร้อน กรมส่งเสริมการเกษตร และ
กรมการข้าวควรประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ความเข้าใจ และส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกข้าวพันธุ์ที่มี
ความต้านทานต่อโรคเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลสูงและให้ผลผลิตต่อไร่สูง และจากการตรวจติดตาม
ในพื้นที่พบว่า เกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชรและนครสวรรค์ที่ประสบปัญหาเพลี้ยกระโดดสี
น้ำตาลระบาดในนาข้าว ปี 2552-53 ในช่วงเดือนตุลาคม – เดือนธันวาคม 2552 ยังไม่ได้รับเงิน
ช่วยเหลือ ดังนั้น เพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนของราษฎรที่ประสบปัญหาเพลี้ยกระโดดสี
น้ำตาล ประกอบกับปัจจุบันราคาข้าวค่อนข้างตกต่ำ กรมส่งเสริมการเกษตรควรเร่งรัดติดตามใน
การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยให้ได้รับเงินช่วยเหลือโดยเร็ว ทั้งนี้ นอกจากเกษตรกรจะได้รับ

เงินช่วยเหลือที่เร็วขึ้นแล้ว ยังเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกรในภาวะที่ราคาข้าวตกต่ำได้อีกทางหนึ่งด้วย

นอกจากนี้ ยังมีปัญหาการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้องควรรับไปดำเนินการแก้ไขปัญหา เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ เช่น การขึ้นทะเบียน การทำประชาคม การออกใบรับรอง ระบบสารสนเทศ การทำสัญญา การประชาสัมพันธ์ ด้านงบประมาณในการดำเนินงานและสถานการณ์ราคาซื้อขายผลผลิตในพื้นที่กับราคาเกณฑ์อ้างอิง

4. สรุปผลการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 รอบที่ 2 ผลความก้าวหน้าการดำเนินโครงการประกันรายได้เกษตรกร ผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 รอบที่ 2 จำนวน 62 จังหวัด (ยกเว้นภาคใต้) ณ วันที่ 30 เมษายน 2553 สรุปได้ดังนี้

	ภาคกลาง	ภาคตะวันตก	ภาควันออก	ภาควันออกเฉียง เหนือ	ภาคเหนือ	รวม
1) ฐานข้อมูล ส.ศ.ก. ปี 51/52 (ครัวเรือน)	97,409	89,545	21,352	96,111	151,725	456,142
2) ผลการขึ้น ทะเบียน (ครัวเรือน) ร้อยละของ เป้าหมาย	112,363 115.35	98,138 109.59	28,135 131.76	282,000 293.41	291,272 191.97	811,908 177.99
3) ผลการทำให้ ประชาคม (ครัวเรือน) ร้อย ละของการขึ้น ทะเบียน	111,564 92.29	97,739 99.59	27,531 97.85	280,165 99.34	290,454 99.71	807,453 99.45
4) ผลการออก ใบรับรอง (ครัวเรือน) ร้อย ละของการทำ ประชาคม	111,413 99.86	97,123 99.36	27,317 99.22	277,228 98.95	287,134 98.85	800,215 99.10
5) ร.ก.ส. จัดทำ สัญญา (ราย) ร้อยละของการ ออกใบรับรอง	83,356 74.81	46,753 48.13	17,084 62.53	140,428 50.65	172,816 60.18	460,437 57.53
6) การใช้สิทธิ ของเกษตรกร (ราย) ร้อยละของ การทำสัญญา	46,245 55.48	24,957 53.38	9,277 54.30	22,583 16.08	62,728 36.30	165,790 36.01
7) จำนวนเงิน ชดเชย (บาท)	805,549,670	473,037,649	161,533,944	127,453,911	1,101,592,158	2,669,167,332

ที่มา : ประมวลข้อมูลจากกรมส่งเสริมการเกษตร และ ร.ก.ส. ข้อมูล ณ วันที่ 30 เมษายน 2553